บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของหัวข้อวิทยานิพนธ์

ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เงินทุนเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้างเศรษฐกิจจากการเกษตรมาเป็นแบบอุตสาหกรรม เช่น ประเทศไทย เนื่องจากรัฐบาลไม่มีเงินทุนเพียงพอที่จะสนับสนุนกิจการและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ดังนั้น สถาบันการเงินจึงเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาตลาดเงินทุน เพราะเป็นตัวกลางในการระดมเงินทุนจากเงินออมของประชาชนในแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในกิจการและอุตสาหกรรม

ในประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่ใหญ่และสำคัญที่สุดในการพัฒนาตลาดเงินทุน เพราะเป็นสถาบันที่เก่าแก่และเป็นที่รู้จักกันดี แต่เนื่องจากขอบเขตการดำเนินกิจการของธนาคารพาณิชย์ถูกจำกัดโดยข้อบังคับของกฎหมาย ทำให้ไม่สามารถสนองตอบความต้องการเงินทุนของธุรกิจต่าง ๆ ได้เต็มที่ บริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนและหรือธุรกิจหลักทรัพย์จึงเริ่มมีบทบาทและได้ทวีความสำคัญขึ้นเป็นลำดับเมื่อความต้องการเงินทุนของธุรกิจต่าง ๆ ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งในปัจจุบันนี้ บริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนหรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า บริษัทการเงิน ได้มีบทบาทในการพัฒนาตลาดเงินทุนเป็นอันดับสองรองจากธนาคารพาณิชย์

การจัดตั้งบริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนและหรือธุรกิจหลักทรัพย์ในประเทศไทยเป็นที่สนใจกันอย่างมากทั้งในหมู่นักลงทุนชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทำให้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วนับแต่ พ.ศ. 2512 จนรัฐบาลต้องออกกฎกระทรวงมาควบคุมใน พ.ศ. 2515 เนื่องจากเล็งเห็นว่าเป็นธุรกิจซึ่งกระทบถึงเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ของ

ประชากร แม้กระนั้น ธุรกิจประเภทนี้ก็ยังเป็นที่นิยมกันในหมู่นักลงทุนและได้เติบโตขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากเป็นธุรกิจซึ่งทำกำไรอย่างงดงามแก่นักลงทุน ทั้ง ๆ ที่ยังเป็นธุรกิจใหม่ของประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ ลักษณะของการประกอบธุรกิจประเภทนี้จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและน่าศึกษา

การศึกษาในวิทยานิพนธ์นี้ จะศึกษาถึงลักษณะการดำเนินกิจการของบริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ในประเทศไทยว่าเป็นไปในลักษณะใด โดยจะเน้นในเรื่องที่เกี่ยวกับลักษณะการบริหารเงินทุนเพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการประกอบธุรกิจโดยทั่วไป เนื่องจากธุรกิจจะไม่สามารถดำรงอยู่ได้แม้ว่าจะนำกำไรมาสู่กิจการอย่างงดงาม ถ้าธุรกิจนั้นมีการบริหารเงินทุนไม่ดีพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประกอบธุรกิจระดมเงินทุนและปล่อยกู้ของบริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ การบริหารเงินทุนย่อมทวีความสำคัญขึ้นเป็นลำดับ

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการศึกษาถึง "การบริหารเงินทุนของบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ในประเทศไทย" ผู้เขียนมีจุดประสงค์ในการที่จะศึกษาถึงแนวทางการดำเนินงานและความแตกต่างของลักษณะการบริหารเงินทุนของบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ในแต่ละขนาด ซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอันดับสองรองจากธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นพื้นฐานสำหรับผู้ที่สนใจ ไม่ว่าจะเป็นนักลงทุน นักธุรกิจ หรือประชาชนทั่วไป ในการที่จะใช้บริการ ตลอดจนศึกษาบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ในโอกาสต่อไป

3. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเรื่อง "การบริหารเงินทุนของบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ในประเทศไทย" ของวิทยานิพนธ์นี้ เป็นการศึกษาถึงลักษณะและวิธีการดำเนินงานของบริษัท

เงินทุนและหรือหลักทรัพย์ในประเทศไทย โดยเน้นถึงลักษณะการบริหารเงินทุน ในการดำเนินการศึกษา ผู้เขียนได้ศึกษาเรื่องราว กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวพันกับบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ในช่วงระยะเวลาก่อน พ.ศ. 2523 ดังนั้น การศึกษาในวิทยานิพนธ์นี้จึงมีขอบเขตจำกัดต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. งบดุลที่ใช้เป็นหลักในการวิเคราะห์ถึงลักษณะการบริหารเงินทุนของบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ จะใช้งบดุลที่เปิดเผยต่อสาธารณชน ณ วันสิ้นงวดบัญชี ประจำปี พ.ศ. 2517 - 2519 รวม 3 ปี เท่านั้น เนื่องจาก

(1) พ.ศ. 2517 - 2519 เป็นระยะที่บริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์กำลังเป็นที่รู้จักกันดีของสาธารณชน ทั้งในแง่ของผู้ต้องการลงทุนและผู้ต้องการใช้บริการ จึงทำให้การดำเนินกิจการของบริษัทเหล่านี้ได้ขยายตัวไปอย่างกว้างขวาง

(2) ได้มีการเปลี่ยนแปลงในการแสดงรายการในงบดุลที่เปิดเผยต่อสาธารณะชนของบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ใน พ.ศ. 2520 กล่าวคือ ก่อน พ.ศ. 2520 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้บริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์แสดงรายการต่าง ๆ ในงบดุลโดยแยกตามระยะเวลา คือเป็นระยะสั้นและระยะยาว ต่อมาได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่โดยให้แสดงตามแบบที่ กบ.ช. กำหนด คือ ไม่มีการแยกรายการต่าง ๆ ตามระยะเวลา นับแต่งบดุลประจำปี 2520 ผลจากการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุนของกิจการได้ เนื่องจากการวิเคราะห์ดังกล่าวจำต้องอาศัยระยะเวลาของรายการต่าง ๆ ในการทำการวิเคราะห์

2. บริษัทที่ทำการวิเคราะห์จะจำกัดอยู่เพียงบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลังซึ่งประกอบการใน พ.ศ. 2517 - 2519 และยังคงดำเนินการอยู่ใน พ.ศ. 2522 ซึ่งมีทั้งหมด 117 บริษัท จากจำนวนบริษัททั้งหมด 130 บริษัท (รวมบริษัทราชาเงินทุน จำกัด ซึ่งเพิ่งยกเลิกไปเมื่อปลาย พ.ศ. 2522 ด้วย) ทั้งนี้เนื่องจาก

ก. ต้องอาศัยงบดุลของ พ.ศ. 2517 - 2519 ของบริษัทในการทำการวิเคราะห์ แต่เนื่องจากมีบางบริษัทที่ประกอบการใน พ.ศ. 2522 ซึ่งยังไม่ได้ประกอบการในปี 2517 - 2519 ทำให้ไม่สามารถหางบดุลของปี 2517 - 2519 ของบริษัทเหล่านั้นได้ ตัวอย่างเช่น บริษัทบางกอกเงินทุน จำกัด บริษัทเยาวราชไฟแนนซ์ จำกัด บริษัทสหสินเงินทุน จำกัด บริษัทยูไนเต็ดเงินทุน จำกัด ฯลฯ

ข. บางบริษัทที่ดำเนินการอยู่ในปี 2517 - 2519 ได้ขอเลิกใบอนุญาตประกอบการแล้วในปี 2521 ดังนั้น จึงไม่มีประโยชน์ที่จะทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุนของบริษัทเหล่านั้น ตัวอย่างเช่น บริษัทเอเชียธุรกิจหลักทรัพย์ จำกัด บริษัทมารีนมิดแลนด์ (ประเทศไทย) จำกัด บริษัทเอเชียหลักทรัพย์ จำกัด ฯลฯ

4. <u>วิธีการศึกษา</u>

ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลทั้งทางด้านเอกสารและการสำรวจ กล่าวคือ ในด้านที่เกี่ยวกับเอกสาร ได้ตัวเลขและสถิติต่าง ๆ, กฎข้อบังคับต่าง ๆ ตลอดจนงบดุลของบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์จากการรวบรวมของธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงพาณิชย์ ได้ข้อมูลต่าง ๆ จากหนังสือวรสารและบทความต่าง ๆ ของธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ สมาคมไทยเงินทุนและหลักทรัพย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ ฯลฯ และจากเอกสารประกอบการบรรยายของผู้ที่ประกอบวิชาชีพทางด้านนี้ ในด้านการสำรวจ ได้ข้อมูลจากการเข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ จากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับผู้ที่ประกอบวิชาชีพในบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ต่าง ๆ จากการออกแบบสอบถามไปยังบริษัทต่าง ๆ

การวิเคราะห์ถึงลักษณะการบริหารเงินทุน ผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์งบดุลโดยใช้อัตราส่วนเฉลี่ยต่าง ๆ มาช่วยในการหาความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาและแหล่งใช้ไปของเงินทุน อันได้แก่

- อัตราส่วนสินทรัพย์ประจำต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
- อัตราส่วนสินทรัพย์ระยะยาวและสินทรัพย์ประจำต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
- อัตราส่วนสินทรัพย์ระยะยาวและสินทรัพย์ประจำต่อหนี้สินระยะยาวและส่วนของผู้ถือหุ้น
- อัตราส่วนสินทรัพย์ระยะสั้นต่อหนี้สินระยะสั้น
- อัตราส่วนหนี้สินทั้งหมดต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
- อัตราส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์ทั้งหมด
- อัตราส่วนสินทรัพย์ระยะยาวต่อสินทรัพย์ทั้งหมด

เพื่อดูว่าบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์มีการบริหารเงินทุนสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ว่า

"แหล่งเงินทุนจากส่วนของผู้ถือหุ้นควรนำไปใช้ แหล่งใช้ไประยะยาวในสินทรัพย์ประจำและสินทรัพย์ระยะยาวและหรือสินทรัพย์ระยะสั้น แหล่งเงินทุนจากหนี้สินระยะยาวควรนำไปใช้ในสินทรัพย์ระยะยาวและหรือสินทรัพย์ระยะสั้น และแหล่งเงินทุนจากหนี้สินระยะสั้นควรนำไปใช้ในสินทรัพย์ระยะสั้นเท่านั้น"

แต่เนื่องจากบริษัทที่ทำการวิเคราะห์มีจำนวนมากถึง 117 บริษัท เพื่อให้เห็นความแตกต่างของการบริหารเงินทุน ผู้เขียนจึงได้แบ่งบริษัทเหล่านั้นเป็นกลุ่มย่อย ๆ ตาม

1. ประเภทของกิจการที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง โดยแบ่งเป็นบริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์

2. ขนาดของสินทรัพย์รวม โดยแบ่งบริษัทที่มีสินทรัพย์รวมในปี 2519 ตั้งแต่ 500 ล้านบาท เป็นบริษัทขนาดใหญ่ บริษัทที่มีสินทรัพย์รวมตั้งแต่ 100 - 499 ล้านบาท เป็นบริษัทขนาดกลาง และบริษัทที่มีสินทรัพย์รวมน้อยกว่า 100 ล้านบาท เป็นบริษัทขนาดเล็ก

อัตราส่วนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มจะเป็นตัวแทนสรุปลักษณะการบริหารเงินทุนของกลุ่มต่าง ๆ แต่ไม่ได้หมายความว่าทุกบริษัทในกลุ่มนั้น ๆ ต้องมีการบริหารเงินทุนตามผลสรุปทั้งหมด ในการคำนวณหาอัตราส่วนเฉลี่ยได้ใช้วิธีการคำนวณแบบ Value Weighted

Average โดยถ่วงน้ำหนักอัตราส่วนของ พ.ศ. 2519 ด้วย 3 พ.ศ. 2518 ด้วย 2 และ พ.ศ. 2517 ด้วย 1 เนื่องจากเหตุการณ์ในปัจจุบันย่อมมีแนวโน้มใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่าเหตุการณ์ในอดีต

5. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

การประกอบกิจการธุรกิจเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ เป็นกิจการที่กำลังกระทำกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพราะเป็นธุรกิจที่ให้ผลกำไรอย่างงามแก่ผู้ลงทุน ทั้งยังเป็นธุรกิจที่ให้ผลประโยชน์อย่างมากแก่ผู้ใช้บริการทั้งในด้านผู้ฝากและผู้กู้ยืม นอกจากนี้แล้วยังเป็นธุรกิจซึ่งมีผลกระทบถึงเศรษฐกิจของประเทศและความผาสุกของสาธารณชน จึงทำให้มีผู้สนใจในธุรกิจนี้อย่างมากมายทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชน ดังนั้น จึงคาดว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงจะให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านทั้งในด้านของการศึกษาและการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวพันกับบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นสถาบันการเงินอีกสถาบันหนึ่ง ดังนี้

1. ในด้านผู้สนใจลงทุน จะทำให้ผู้สนใจลงทุนทราบว่าบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ในปัจจุบันนี้ บริษัทใดมีลักษณะการดำเนินงานที่จะยังผลกำไรให้แก่กิจการ มีสภาพคล่องและความเสี่ยงของกิจการเพียงใด เพื่อที่จะได้ใช้เป็นความรู้เบื้องต้นในการตัดสินใจว่าจะลงทุนในบริษัทประเภทใดดี จึงจะทำให้ได้ผลตอบแทนที่น่าพอใจ สำหรับผู้ลงทุนที่สนใจจะก่อตั้งบริษัทใหม่ จะทำให้ช่วยตัดสินใจได้ว่าควรจะก่อตั้งบริษัทที่มีลักษณะการดำเนินการอย่างไรจึงจะมีขนาดกิจการและความเสี่ยงตามต้องการ และควรจะบริหารเงินทุนอย่างไรเพื่อให้กิจการสามารถอยู่รอดได้

2. ในด้านผู้สนใจศึกษาทั่ว ๆ ไป จะทำให้ผู้สนใจทราบว่าการประกอบธุรกิจเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ในประเทศไทยมีลักษณะและวิธีการดำเนินกิจการอย่างไรบ้างแตกต่างหรือสอดคล้องกับสถาบันการเงินอื่นหรือไม่เพียงใด

3. ในด้านผู้สนใจฝากเงิน จะทำให้ผู้สนใจใช้บริการการรับฝากเงินของบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ทราบว่า อัตราผลตอบแทนที่ตนจะได้รับขึ้นอยู่กับปัจจัยใดบ้าง มีวิธี

การในการรับฝากอย่างไร และควรจะฝากในบริษัทใดดีจึงจะทำให้ได้ผลตอบแทนที่ตนต้องการและมีความเสี่ยงที่ตนยอมรับได้

4. ในด้านผู้สนใจกู้ยืมเงิน ทำให้ผู้สนใจใช้บริการการให้กู้ยืมเงินของบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ทราบว่า มีแหล่งเงินกู้ยืมใดบ้างที่ตนจะสามารถกู้ได้ และมีวิธีการและอัตราดอกเบี้ยอย่างไร เพื่อที่จะได้ตัดสินใจได้ว่าควรจะกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ใด ในรูปแบบใด จึงจะให้ประโยชน์แก่ตนเต็มที่

5. ในภาครัฐบาล ทำให้สถาบันที่มีหน้าที่ในการควบคุมบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ทราบถึงลักษณะการดำเนินงานโดยทั่วไปว่าเป็นอย่างไร แนวโน้มของธุรกิจนี้เป็นอย่างไร ควรจะวางแผนในการควบคุมธุรกิจนี้อย่างไรจึงจะทำให้การควบคุมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย